

Logotyp 	Nazwa instytucji Muzeum Ustrońskie	
Tytuł jednostki / publikacji / fotografii Krzyże przydrożne na terenie Ustronia - zbiór fotografii		
Ilość stron oryginału 56	Ilość skanów 56	Liczba plików publikacji 56
Autor Alicja Michałek i inni	Wydawnictwo / zakład fotograficzny nieznane	Skan okładki
Miejsce wydania Ustroń	Rok wydania / Data powstania od lat 30. XX w. do pocz. XXI w.	
Sygnatura ---	Rodzaj zasobu (np. zdjęcie, czasopismo itp.) zbiór fotografii (oryginały i fotokopie)	
Wymiary (wys x szer) 40x30 cm (największy)	Stan zachowania ---	Charakterystyka skanowanego obiektu Zbiór fotografii, prezentujących obiekty małej architektury sakralnej na terenie Ustronia i jego obecnych dzielnic, z których największą część to krzyże przydrożne, fundowane przez arcyksiążęcych robotników w Ustroniu na przełomie XIX i XX w. w związku z niepewną sytuacją życiową, spowodowaną likwidacją i przenoszeniem ustrońskich zakładów hutniczych.
Hasła przedmiotowe (okres historyczny, postacie, miejsce) Ustroń, Hermanice, Lipowiec, Nierodzim od lat 30. XX do pocz. XXI w., Jan Kozieł, Jan Koror, Jan Maciejczek, Jan Kubień, rodzina Puzoń, Franciszek Żertka, Jan Dekarli, Andrzej Maciejczek,		
Hasła tematyczne (np. miasto, przemysł, kuźnia, letnicy itp.) Krzyże przydrożne, ufundowane przez ustrońskich robotników arcyksiążęcych, krzyże gospodarskie, krzyże upamiętniające rodzinne tragedie, kapliczki przydrożne, mała architektura sakralna na terenie Ustronia		
Prawa autorskie ---		

Krzyż nad starym
Czterykniżęcą
Zakładem Budowy
Maszyn w Ustronie,
wzmieniony w 1894r.
po pożarze.

Chciał strzec jego
fundatorów - robotników
zakładu, przed ogniem
wodą oraz likwidację
ich miejsca pracy.

2 lata zabudowania
„Donatówki” oraz domu fabryczny
rodziny Janka Cholewy (pilota).

ft.
karta 30.
XXII.

tot.
lata
30. XXw.

Krzyż
nad starem
Artykripczo
Zakładem Budowy
Maszyn w Ustronie,
wzmieniony w 1897r.
po pożarze.

Plan stuzek robotników
zakładu przed opniem,
wodp oraz wodp dzic
widmo likwidacji icy miejsca
pracy.

Chroni
również
robotników
przed
liwidacją
Arc. Zakładu
Bud. Manzyn
i utratą
zatrudnienia.

Ustron, ul. Krzywej
fot. 2000 r.

Krzyż
przy ul. Krzywej,
znieiony
w 1897 r.
(po wielkim
pożarze Ustronia)
Umiejscowiono
po nad stawem
fabrycznym, by
chronić przed
pożarami.

lata 90. XX w.
 Lokalizacja
 u zbiegu ulic
 J. Wentaury
 i M. Konopnickiej

Trzyniec, gdzie przeniesiono hutę.

Żeliwny
 krzyż
 na postumencie
 z piaskowca
 i stali,
 wzniesiony w 1907 r.
 w miejscu wskazu-
 jącym drogę na

W. Montury / Konopnickiej

foto. 2000 r.

Zeliczny
krzyż
w o postumencie
z pianowca
i stali,
wzniesiony
w 1907 r.
w miejscu
wskazującym
drogę we
Trzyniec,
gdzie przeniesiono
hutę i odlewnię „Elżbiety”

Holland 1965

11
12

od pan
Marii Banka-
-Kacmarczyk

11
12

Krzyż
przydrożny
z 1876r.

upamiętniający
* Jacek Korcia

Janina z domu Jezu
zmarła dnia 10. 12. 1914 r.

13, 14

Kizyż w Herminicach,
upamiętniający
właściciela ziemskiego
Jana Korera,
wzniesiony
w 1876 r.

ZAKŁADY KUŹNICZE
Fabryki Samochodów Karkulskich
w Skoczowie
ZAKŁADOWE MUZEUM HISTORII KUŹNICTWA
w Ustroniu

lata 60. XX w.

oep. Kacmatyle -
- Roma

Kizyz w Hermautcach,
upamiętniający
władcy ziemińskiego
Jana Korera,
wniesiony
w 1876 r.

26.02.1967r.

Hermautcach przydrożny kizyz

15,16

lata 60. XXV.

17, 18

Krzyż
w Hermani-
cach
u zbiegu
ulic Słoczo-
wskiej i Chojko-
wej, upamięt-
niający Jana
Korera,
wzniesiony
w 1876 r.

Krzyż
w Hermanicach
u zbiegu ulic
Słoczowskiej
i Chojnkowej,
upamiętniający
właściciela
ziemskiego
Jana Korera,
wzniesiony
w 1876 r.

fol.
koda
60. XXW

z n. 1864

21/22

Kizyż przy
ul. Swochowskiej
w Hermanicach,
ufundowany
w 1864 r.
przez Jana
Kozia,
właściciela
dużego obszaru
ziemi i papierni.

23, 24

Krzyż przy
ul. Skoczówskiej,
ufundowany w 1864 r.
przez Józefa
Łozia, właściciela
dużego obszaru
ziemi i papierni.
lata 60. XIX.

fol. 2000r. 575

Vermonice

Krzyż
naprzeciw
cementarza
w Lipowcu,
wzmieniony
w 1901 r.

na 4 szkiepkowym
polu⁴, poniżej miejsc
wydobycia rudy żelaza.

Krzyż stary cmentarz Lipowca

Krzyż
w centrum
Lipowca,
w miejscu
głównego kościoła,
wzniesiony
w 1899 r.
przez wyciekających
robotników
z Lipowca.
fot. 2000 r.

ПАМЯТИ
СВЯТЫХ
СЛАВНЫХ
ПОСЛАВНЫХ
СЛАВНЫХ
СЛАВНЫХ

2000

Kizyż w Lipowcu,
upamiętlającej
Jana
Maciejczaka,
który nie
pomógł z
II wojny światowej.

fol. 2000 r.

Lipowiec - pamiątka
J. Maciejczaka I

MARIA MATKIE PO
JANE MACIEJOWSKI
MŁODZIEŻ. WYWOJNIE
ŚWIATOWEJ.
1914 - 1918

Krzyż
w Lipowcu
upamiętniający
pana
Maciejczka,
który nie
powrócił z
II wojny światowej.

L. No.
R. L.

AMERICAN
ZAMBRANO

**KRZYŻ NAPRZECIW CMENTARZA W
LIPOWCU**

Krzyż ten, wzniesiony w 1901 r., umiejscowiono na „Szląpkowym polu”, nieco poniżej miejsc wydobywania rudy żelaza. Należy pamiętać, iż Lipowiec był bardzo silnym ośrodkiem wydobywania rudy, a nieco powyżej krzyża znajdowały się tamtejsze sztolnie. Ten symbol wiary, cierpienia i zbawienia nieprzypadkowo podkreślał, iż miejscowa ludność z niepokojem wchodziła w nowe, dwudzieste stulecie.

KRZYŻ W CENTRUM LIPOWCA

Ten kamienny krzyż ufundowali w 1899 r. arcyksiążęcy robotnicy z Lipowca, z których wielu zatrudnionych było w ustrońskim przemyśle. Był on wyrazem obaw o dalszy byt w związku z likwidowanymi zakładami hutniczymi. Krzyż stanął w miejscu nieprzypadkowym, bowiem tam właśnie znajdował się dawniej lipowski drewniany kościółek. Tradycyjnie już w przededniu lokalnego odpustu wokół krzyża gromadzili się żebracy, którym mieszkańcy ofiarowywali poczęstunek i datki.

W imię
Ojca

RECEPCJA

SK 5366A

W imię
Ojca
i Syna
i Ducha
Świętego
Amen

**KRZYŻ NA KUBICOWEJ KYMPCE u
zbiegu ulic 3 Maja i Świerkowej**

Najstarszy ustroński krzyż przemysłowy znajduje się w dzielnicy Polana na „Kubicowej kympce”. Wznieśli go arcyksiążęcy robotnicy Walcowni „Hildegardy” (zlokalizowanej w miejscu dzisiejszego Nadleśnictwa), którą w 1877 r. zamknięto i przeniesiono wraz z robotnikami i maszynami walcowniczymi do Trzyńca. Majestatyczny kamienny krzyż postawiono w 1885 r. w celu upamiętnienia bolesnych wydarzeń związanych z likwidacją Walcowni oraz wyrażenia ulgi z powodu utrzymania zatrudnienia w Trzyńcu.

**KAPLICZKA NA KUBIENIÓWCE w
Lipowcu**

Kapliczka na Kubieniówce znajduje się w zbiegu ulic Spokojnej i Lipowskiej, przy głównej drodze biegnącej przez Lipowiec. Ufundował ją na początku XX w. Jan Kubień (1872-1941), właściciel tamtejszej posesji. Według podań w miejscu tym słyszano płacz dziecka, który po zawieszeniu kapliczki ustał. Ów obiekt na lipie stanowi cenną pamiątkę rodzinną, a kopie oleodruku z Matką Boską Karmiącą znajdują się także w domach potomków fundatora

KAPLICZKA NA BERNATCE w Lipowcu
Kapliczka „na łąkach” z obrazem Matki Boskiej znajduje się w zagajniku na Bernatce. Według podań została ona zawieszona w miejscu zbiorowej mogiły żołnierzy. Rzekomo w miejscu tym straszło, a przechodzący nocą ludzie gubili drogę. Kapliczka ta wielokrotnie ulegała aktom wandalizmu.

KAPLICZKA SŁUPOWA PRZY UL.

WAŁOWEJ w Lipowcu

Kapliczka została ufundowana w 1806 r. przez Andrzeja Maciejczka w miejscu, gdzie, jak głoszą legendy, straszycie.

KAPLICZKA NA KRZYWAŃCU w Lipowcu
Przy ul. Granicznej (na Krzywańcu) znajduje się kapliczka nadrzewna, wzniesiona w 1901 r. z fundacji Franciszka Żertki. Tam również znajdować się miały mogiły poległych żołnierzy.

KRZYŻ NA GOJACH przy ul. Cieszyńskiej
Krzyż, będący w całości żeliwnym odlewem, ufundowany został w 1906 r. przez robotników ustrońskiej Odlewni „Elżbiety” w ostatnich miesiącach jej istnienia, jest to również jeden z ostatnich wykonanych w niej wyrobów. Umiejscowiony został na terenie, należącym ongiś do fabryki, udostępnianym robotnikom pod uprawę. Stoi na dawnym rozdrożu w miejscu szczególnym, ponieważ właśnie stamtąd wyruszały ustrońskie rodziny, skierowane do pracy w Trzyńcu, często na zawsze opuszczając Ustroń.

**KRZYŻ PRZY UL. KRZYWEJ w Ustroniu
dolnym**

Krzyż wzniesiony nad stawem dawnej Młotowni „Adama” (później Arcyksiążęcego Zakładu Budowy Maszyn oraz Kuźni Ustron) w 1897 r. po pożarze. Miał on strzec mieszkańców przed pożarem, przed utonięciem w wodach głębokiego ongiś stawu oraz kanału wodnego Młynówka, a także uchronić Zakład Budowy Maszyn przed likwidacją. Podczas II wojny światowej hitlerowscy działacze NSDAP, zamieszkujący pobliską kamienicę na osiedlu robotniczym „Donatówka” przy Dębie Sobieskiego, polecili zatopić żeliwny krucyfiks w stawie, gdzie znajdował się przez większość okupacji. Dziś z idyllicznego stawu niewiele już pozostało, a krzyż pozostał niemy świadkiem burzliwych losów ustronńskiego przemysłu.

**KRZYŻ W KAPLICZCE PRZY UL.
POLAŃSKIEJ na Polanie**

Krzyż żeliwny w formie kapliczki nadrzewnej, wykonany w ustrońskiej Odlewni „Elżbiety”, a znajdujący się na posesji prywatnej w dzielnicy Polana. Ufundowany został ok. 1860 r. przez Jana Dakarli – Włocha, który przybył na Śląsk Cieszyński jako jeden z jeńców, pracujących przy regulacji potoków górskich.

**KAPLICZKA NADRZEWNA PRZY UL.
SKOCZOWSKIEJ w Hermanicach**

nie jest znany fundator ani rok powstania tej kapliczki. Krążą jednak wokół niej legendy, związane z ciekawymi zjawiskami pogodowymi. Gdy w Ustroniu padał deszcz, ustawał on dokładnie na wysokości kapliczki. Podobnie, gdy opady następowały od strony Skoczowa, przy kapliczce powstawał rodzaj ściany i było zupełnie sucho.

JEZU ZOSTAŃ
Z NAMI

1857

**KRZYŻ PRZY UL. WIEJSKIEJ W
NIERODZIMIU**

W Nierodzimiu podziwiać możemy krzyż z piaskowca, pochodzący z 1853 r. Ów obiekt sakralny przywieziony został przez rodzinę Puzoniów z miejscowości Poddane, zalanej celem utworzenia zapory w Goczałkowicach. Znajdował się na polu, należącym od wielu pokoleń do Puzoniów, aczkolwiek w przekazach rodzinnych nie zachowała się informacja o intencji ufundowania go. Wiadomo tylko, iż pod krzyżem znajdowała się zbiorowa mogiła żołnierzy, którą przed zalaniem tych terenów ekshumowano. W 1955 r., podczas przeprowadzki do nowego gospodarstwa w Nierodzimiu, Puzoniowie przywieźli z sobą krzyż, rozebrany na kilka części. Dziś stanowi on cenną pamiątkę rodzinną. Istnieje przypuszczenie, iż mógł wyrażać wdzięczność fundatora za przeżycie w Głodnych Rokach (1848 – 1851).